

que treballa junt amb un altre' (usat en el S. XVII).

Anotar [un ex. del S. XIV, *AlcM*], *anotació* [*ann-* 1343, *Ordin.* Pere III, p. 214], *anotador*, *anotament* [*ann-*, Lab. 1839]. *Connotar*, *connotació*, *connotatiu*. *Denotar* [BMetge; *Spill*, 14897; Maldà, *Excursions* «los corredors y celdas del convent són petits, y *denoten* la Santa Pobresa que practican los religiosos en lo convent» (p. 36)], de *denotare* id.; *denotació*, *denotatiu*.

¹ Distingeix entre «*notu*, per coneguda» i «*nota*, per notar»; aquest darrer és forma verbal de *notar*, i aquell forma fem. de *notus* 'conegut', el participi de *noscere* 'conèixer'. — ² *Nota* amb aquest significat figura també en Busa-Nebr. 1507, i en Lacavalleria 1696. — ³ Es tracta del passatge del segon prefaci on l'autor afirma que narrarà els costums de les dones en totalitat i afegeix: «serà la 'ntrada / --- / o protocol / a llargues notes» (v. 411), és a dir que el preàmbul que hi farà en els prefacis tres i quatre tindrà llargues notes. — ⁴ *DAG*. duu a més *notulari* 'llibre de notes, apuntacions', amb interrogació.

Notori, *notícia*, *notificar*, *V. conèixer*

NOU, f. 'fruit de la noguera', del ll. *nux*, *nūcis*, id.; la *o* oberta del mot català que apareix en portuguès i en gran part del territori occità i el diftong de la forma castellana *nuez*, suposen una base amb *o* oberta, però la causa del canvi no és clara; potser es degui a la influència del cèlt. *knōva* 'nou'. □ ¹ *I.ª doc.*: S. XIII.

Exemples de *nou*: en 1271, *Tarifa Corred. Barc.*, § 118; Jafuda Bonselnyor, § 55, Arnau de Vilanova (*Obres*, *NCL* II, 157.19); doc. de 1381 *nous confites*; ¹ Eiximenis, *Regim. Cosa Públ.*, *NCL*, 25.13; 1575 Onofre Pou, *TbPu*: «*batre les nous*: decutere nuces» (p. 87): «És més el soroll que les *nous*» (Belv.) i el refrany «com més petita és la *nou*, més soroll mou» (Lab. 1840) etc. En moltes parts existeix una variant *anou*,² especialment comuna al País Valencià³ i en català central, resultat d'una falsa divisió en les construccions com *la nou* o *una nou*. D'altra banda, l'ús del mot sovint sense article (*menjar* o *collir nous*) i la pronúncia tipus *un(a) anou* són responsables del canvi del gènere en masculí en unes poques localitats.⁴ En tot el territori lingüístic, menys a Cerdanya i Rosselló, el mot té una *o* oberta⁵ que en algunes poblacions alacantines com Novella, Pinós, Mondóver, Petrer, arriba a una pronúncia amb *a* com *nau* (Mn. Alcover, *BDLC* IV, 223). A Cerdanya i Rosselló viu *noga*, amb *o* tancada a la primera regió i amb *u* a la segona,⁶ també apareix en algunes parts de l'occità.⁷

De l'antiguitat de la *ò* de la forma catalana és testimoni el fet que no hi havia hagut el canvi *ou* > *eu* que va afectar mots com *crou* > *creu*, *vou* > *veu* durant el S. XIII. Tampoc no es pot tractar de l'obertura de la *o* que es va donar per una llei fonètica en mots com *hora* *HORA*, *flor* *FLOR*, *coure* (metall), *prou* *PRODE*, cat en aquests casos part del territori (usualment les comarques gironines) presenten la vocal originària. En castellà igualment l'única forma que ha

existit des d'un principi fou *nuez*; i el port. i gall. *noz* (Moraes; Vall.) mostren que totes les llengües ibero-romàniques coincideixen en haver partit d'una antiga forma amb *o* oberta.⁸ En el territori occità l'àrea de *ò* és molt àmplia: gasc. *nose*, *notz* i *nòde* (*nòdo*, *nòt*), veg. Rohlf, *Le Gascon*, § 268; *DECH* IV, 247b11; i segons aquest darrer diccionari també en llgd. oriental *not*, *nose*, prov. *nose*.⁹ No tenim dades sobre l'antiguitat del fenomen en llengua d'Oc, on no s'estèn a tot el territori (cf. n. 7) i no s'ha estudiat amb aquesta finalitat la versificació dels trobadors. Les dades trobades en una anàlisi lleugera feta per JCoromines, no se sap si casualment, corresponen a *o* tancada.¹⁰ És possible que la grafia *voxa* (*χαρυδιν* 'nou petita'), que figura en un papirus (*CGL* VII, 438), indiqui una pronúncia llatina vulgar amb *ö*, però és insegur com sigui que allí la qüestió es complica amb la del timbre de les *oo* gregues. En italià *NUCEM* sembla presentar *o* tancada en tot el territori i que la forma *noza* que apareix a Venècia i en el veí Grado (Rohlf, *Hist. It. Gr.*, § 73) potser sigui deguda a un fenomen local no antic.¹¹

El problema del timbre que ens ocupa aquí ha estat molt poc estudiat. Gröber (*ALLG* IV, 135), Meyer-Lübke (*Rom. Gramm.* I, § 146), Hanssen (*Gram. hist. de la leng. cast.*, Halle 1913, § 48), Ronjat (*Gram. Ist. des Parl. Prov. Mod.* I, 148), coincideixen a admetre una analogia proporcional amb d'altres noms de plantes amb *o* oberta, que hauria de partir del nom de l'arbre respectiu en què la *o* és àtona. Per exemple, segons Ronjat *noze* partiria de *nougué* seguint el model de *roso*: *rousié*. Aquesta solució no és convincent —com ho fa constar JCoromines, *DECH* IV, 247b40— atès el nombre limitat dels casos. Una influència de l'arbre sobre la *no* pot justificar —com hem esmentat supra, n. 7— la forma *noga* en algunes parts, i així aquesta teoria no és del tot una abstracció, però almenys aquí no és aplicable. Notem que cap dels filòlegs citats no han tingut en compte la gran extensió geogràfica del fenomen i han mirat el problema com a exclusiu del castellà o de l'occità. El cas és que aquesta analogia no podia produir-se unànimament en quatre llengües romàniques i amb tanta antiguitat com la del cast. *nuez* (ja en Berceo) i del cat. *nou* que fou en definitiva anterior al S. XIII com hem indicat supra. Alguns filòlegs van declarar desconeguda la causa del canvi de *o* en *o* (Etmayer, *Festgabe Mussafia*, 215; Rohlf, *Le Gascon*, § 205, 351).¹² Vist això, postular una possible influència d'algun mot, en una data antiga, és el procediment que convenç més que altres. JCoromines (*DECH* IV, 247b55) ens recorda el cas de *NIX*, *NIVIS*, que presenta l'obertura de la vocal en les mateixes quatre llengües romàniques, per després suggerir una possible influència del mot cèltic *knōva* 'nou', que va deixar descendència en el Nord Italià (*REW*, 1998b; comp. Walde-H., s. v. *nux*) i que també molt probablement fou l'ètim. del cat. *clòva* 'clofolla, especialment de nou' i la seva família gallo-romànica.¹³ Per a fraseologia amb *nou*, veg. *AlcM* i *DAG*. A continuació donarem la documentació de les deno-